PEAKONTROLÖRI OTSUS

Peakontrolöri 31. juuli 2001. a otsus nr 11-7/037

Rahandusministeeriumi 2000. aasta majandustegevus

Oleme kontrollinud Rahandusministeeriumi 31.12.2000 lõppenud majandusaasta kohta koostatud raamatupidamise aastaaruannet, mille koostamise eest vastutab ministeeriumi juhtkond. Meie ülesanne on avaldada kontrollimise tulemustele tuginedes arvamust nimetatud raamatupidamise aastaaruande kohta.

Sooritasime auditi kooskõlas rahvusvaheliste auditeerimisstandarditega. Nimetatud standardid nõuavad, et audit planeeritaks ja sooritataks viisil, mis võimaldaks piisava kindlustundega otsustada, et raamatupidamise aastaaruanne ei sisalda olulisi vigu ega ebatäpsusi. Auditi käigus oleme väljavõtteliselt kontrollinud tõendusmaterjale, millel põhinevad raamatupidamise aastaaruandes esitatud näitajad. Meie audit hõlmas ka raamatupidamise aastaaruande koostamisel kasutatud arvestuspõhimõtete ja juhtkonnapoolsete raamatupidamislike hinnangute kriitilist analüüsi. Arvame, et meie audit annab piisava aluse arvamuse avaldamiseks raamatupidamise aastaaruande kohta.

1. Rahandusministeeriumi bilansis on pikaajaliste finantsinvesteeringutena kajastatud pankrotistunud või likvideerimisel olevate riigiosalusega äriühingute aktsiad kogusummas 2,1 miljonit krooni. Vastavalt raamatupidamise seadusele[1] tuleb aruanded koostada ettevaatlikult ja kaalutletult, mis tähendab varade allahindamist juhul, kui nende reaalväärtus on madalam bilansilisest väärtusest.

2. Ministeeriumi bilansimaht on näidatud suuremana 411 667 krooni. Tegemist on AS Agresso arvega riigi ühtse raamatupidamissüsteemi väljatöötamise eest ning see on kajastatud bilansis kohustusena. Kuna projekt ei käivitunud ja ministeerium saavutas suusõnalise kokkuleppe arve mitte tasumiseks, kajastati see ka nõudena. Rahandusministeerium ei ole arvel osutatud teenust kätte saanud ja seega ei tohiks see arve raamatupidamises kajastuda. Korrigeerimised viiakse sisse 2001. a aastaaruande algsaldodesse.

3. Rahandusministeeriumi üksikisiku tulumaksukohustus on bilansis näidatud 129 242 krooni võrra suuremana kui Maksuameti väljavõttel. Nimetatud vahe on selgitatud aprillis 2001.

4. Puhkusetasu kohustus summas 1 847 370 krooni ei kajasta ministeeriumi kohustust töötajate vastu õigesti. Auditi tulemusena avastasime vigu töötajate saadaolevate puhkusepäevade arvestuses, ka ei ole puhkusereservi arvestamisel lähtutud "Keskmise palga ja puhkusetasu arvutamise korrast"[2]. Puhkusereservi arvestust korrigeeritakse 2001. aastal.

5. Seisuga 31.12.2000 kajastuvad ministeeriumi bilansis 2000. a detsembris müüdud kaks pooleliolevat elamut (Tallinnas Jalaka 9 ja Kauge 6), mille soetusmaksumus oli 368 727 krooni ning jääkmaksumus 314 953 krooni. Aasta lõpu seisuga ei kajastu põhivarad ka riigivararegistris. Oleme seisukohal, et aruanne kajastab varasid, mis ei kuulu ministeeriumile.

---

[1] Raamatupidamise seadus § 5 p 12
[2] Vabariigi Valitsuse 15.12.1998. a määrus nr 278

6. Ministeerium tasub administratiivhoonetes Tallinnas Suur-Ameerika 1, Kohtu 8 ja Lõkke 4 asuvate Tolliameti, Harju Maakonna Maksuameti, Ettevõtteregistri, Väärtpaberiinspektsiooni, Raamatupidamise Toimkonna, Konkurentsiameti ja Klassifikaatorikeskuse kasutuses oleva 1 669,9 m^2 üldpinna kommunaal- ja renoveerimiskulud, mis kaetakse riigieelarvest selleks otstarbeks ettenähtud vahendite arvelt. Kulude eest esitab arved AS P&M ning need kajastatakse Rahandusministeeriumi tegevuskuludes. Oleme seisukohal, et ministeeriumi kuludes tuleks kajastada ainult ministeeriumi enda tegevusega seotud kulud ja ei tohiks kajastada teiste majandusüksuste kulusid. 2000. aasta jooksul on ministeerium tasunud AS-ile P&M kokku 7 646 987 krooni.

7. Varade ja kohustuste hindamise aluseks on füüsiline inventuur. Rahandusministeeriumi kõik varad ja kohustused ei olnud 31.12.2000 seisuga nõuetekohaselt inventeeritud. Seetõttu ei saa me olla kindlad järgmiste bilansikirjete õiges kajastamises:

   - Aastaaruande koostamisel ei olnud ministeeriumil võimalik võrrelda põhivara inventuuri tulemusi ja põhivara registri andmeid arvutite ja tarvikute osas. Arvutite ja tarvikute (soetusmaksumusega summas 17 903 667 krooni ning jääkmaksumusega summas 6 788 462 krooni) täiendav inventuur viiakse läbi 2001. aastal.

   - Tarnijate saldokinnitused laekusid viielt ettevõttelt, mis moodustas ainult 1% ministeeriumi lühiajaliste kohustuste kogumahust. Seetõttu oleme arvamusel, et lühiajaliste kohustuste saldot summas 2 846 508 krooni ei saa pidada inventeerituks.

Meie arvates, välja arvatud punktides 1 kuni 7 kirjeldatud asjaolude võimalik mõju, on ülalmainitud raamatupidamise aastaaruanne seisuga 31.12.2000, mis näitab Rahandusministeeriumi 2000. a negatiivseks tulemiks 7 909 916 krooni ja bilansimahuks 31.12.2000 seisuga 527 819 357 krooni, olulises osas koostatud kooskõlas Eesti Vabariigi rahandusministri 30.11.2000 määrusega nr 100 "2000. a aastaaruande koostamine, esitamine ja kinnitamine".

Aruande kohta märkust tegemata juhime Rahandusministeeriumi juhtkonna tähelepanu järgnevatele ministeeriumi tegevusega seotud asjaoludele:

- Riigieelarveliste asutuste raamatupidamist käsitlevad regulatsioonid on pikaajaliste finantsinvesteeringute arvestuslõigus ebapiisavad ning seetõttu ei pruugi raamatupidamisaruanne anda õiget ja usaldusväärset pilti sellest arvestuslõigust. Rahandusministri määrusega[3] ei ole määratud, millises väärtuses tuleks kajastada pikaajalisi finantsinvesteeringuid. Rahandusministeerium on seda teinud eelmiste aastate praktika järgi ehk kajastanud pikaajalise finantsinvesteeringuna soetatud äriühingute aktsiad bilansis nende nimiväärtuses. Head raamatupidamistava järgides tuleks aga pikaajalisi finantsinvesteeringuid kajastada kapitaliosaluse meetodil.

- Rahandusministeeriumi riigikassa osakonnas peetakse eraldi arvestust riigieelarveliste vahendite üle. Riigieelarveliste vahendite bilanss esitatakse riigieelarve täitmise aruande ühe osana ning lisatakse ka riigiasutuste koondbilanssi. Seisuga 31.12.2000 on riigieelarveliste vahendite aruande bilansimaht 4 706 365 000 krooni. Juhime tähelepanu asjaolule, et Rahandusministeeriumi riigikassa osakond ei ole iseseisev aruandekohustuslane ning riigikassa halduses olevad vahendid ei kajastu ühegi aruandekohustuslase raamatupidamisaruandes. Oleme seisukohal, et nimetatud aruande koostamisel ei kehti Rahandusministeeriumi poolt kehtestatud raamatupidamise ja

[3] Rahandusministri 30.11.2000. a määrus nr 100 "2000. a aastaaruande koostamine, esitamine ja kinnitamine"

aruandluse kord ning seetõttu ei ole tagatud ühtsetel alustel arvestuse pidamine majandustehingute üle ning informatsiooni esitamine aruannetes.

Ettepanekud

Riigikontroll teeb Rahandusministeeriumile järgnevad ettepanekud:

1. Korrigeerida 2001. a raamatupidamise aastaaruande algsaldosid lähtuvalt otsuse punktides 1-6 toodud märkustest.

2. Rahandusministri määruse[4] kohaselt kohustuvad eelarvelised asutused aastaaruande koostamisel lähtuma heast raamatupidamistavast, niivõrd kuivõrd see ei ole vastuolus teiste raamatupidamist reguleerivate rahandusministri määrustega. Oleme arvamusel, et heale raamatupidamistavale tuginemine valdkondades, mis ei ole rahandusministri poolt reguleeritud või ei tee seda piisavalt, on igati põhjendatud. Rahandusministeeriumi 2000. a aastaaruande auditi tähelepanekutele tuginedes juhime Rahandusministeeriumi kui eelarveliste asutuste raamatupidamist korraldava institutsiooni tähelepanu järgnevatele asjaoludele:

   - Raamatupidamist reguleerivad määrused ei kehtesta korda pikaajaliste finantsinvesteeringute kajastamiseks. Hetkel kajastuvad aruannetes finantsinvesteeringuid soetusmaksumuses, mis erineb oluliselt nende tegelikust väärtusest ja on vastuolus hea raamatupidamistavaga. Vältimaks asutuste hea raamatupidamistava reeglite erinevat tõlgendamist, soovitame Rahandusministeeriumil raamatupidamist ja aruandlust reguleerivat korda nimetatud valdkonnas täiendada.

   - Soovitame täiendada õiguslikke aluseid arvestuse pidamisel riigieelarveliste vahendite üle nii, et esitatud raamatupidamise aastaaruanne (Rahandusministeeriumi riigikassa halduses olevate vahendite bilanss) oleks kooskõlas hea raamatupidamistavaga, raamatupidamiseseadusega ja rahandusministri määrustega.

Kaie Karniol
Peakontrolör
Finantsauditi osakond

[4] Rahandusministri 30.11.2000. a määrus nr 100 "2000. a aastaaruande koostamine, esitamine ja kinnitamine", § 20 lg 1